

รูปแบบการสื่อสารและแนวคิดการปฏิบัติการข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์

วันที่รับบทความ: 9 มีนาคม 2563 / วันที่แก้ไขบทความ: 29 ตุลาคม 2563 / วันที่ตอบรับบทความ: 24 ธันวาคม 2563

สรลักษณ์ พงษ์โพธิ์

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ แบบทางการของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง (2) วิเคราะห์ประเด็นสาระหลัก (Theme) เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง (3) วิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า รัฐบาล โพสต์ประเด็นนโยบายการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดอง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มากที่สุด โดยมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. เป็นทั้งแหล่งข่าวโดยตรงและแหล่งข่าวทางอ้อมมากที่สุด สำหรับ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง โพสต์เนื้อหาคัดค้าน/ไม่เห็นด้วยกับประเด็นการรัฐประหารมากที่สุด โดยมีพรรคเพื่อไทย เป็นแหล่งข่าวโดยตรงและแหล่งข่าวทางอ้อมมากที่สุด สำหรับ การปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองพบว่า ทั้งสองฝ่ายมีเจตนาธรมณ์การ IO แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยประเด็นที่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร สอดรับกับภารกิจและเป้าหมายการ IO ของแต่ละฝ่ายที่จะยึดเป็นแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: ความมั่นคงของชาติด้านการเมือง, สื่อออนไลน์, การปฏิบัติการข่าวสาร

สรลักษณ์ พงษ์โพธิ์ (นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขุภีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม, คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย; อีเมล: foncommarts@gmail.com) และ ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (Ph.D in Mass Communication, The Ohio State University, ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติผ่านสื่อออนไลน์ภายใต้กรอบการปฏิบัติการข่าวสาร” ของสรลักษณ์ พงษ์โพธิ์, หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม, คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยมี ศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

The Format of National Security and the Concept of Information Operations in Politic Contents via Online Media

Received: March 9, 2020 / Received in revised form: October 29, 2020 / Accepted: December 24, 2020

Soralak Pongpo

Yubol Benjarongkij

Abstract

This research is a quantitative research using content analysis method relating to national security in politic contents via online media. The objectives of this research were 1) to study the format of national security in politic contents via official government and political activist group online channels 2) to analyze theme issues of national security in politic contents of government and political activist group 3) 3. to analyze the format of government and political activist group's Information Operations in politic content via online media The results indicated that government used online channels posting mostly related to country reform, the creation of reconciliation, and 20-year national strategy by using General Prayut Chan-O-Cha, Prime Minister and Head of the NCPO as direct and indirect sources. On the other hand, political activist group used online channels posting the issues about coup and not supporting government policy by using Phuea Thai Party as direct and indirect sources. Last but not least, the result of information operation (IO) found that both government and political activist group had extremely different intention, especially the issue of the government came from the coup. Therefore, both groups used information Operation (IO) to support their own intention or goal.

Keywords: National Security in Politics, Online Media, Information Operation (IO)

Soralak Pongpo (Ph.D.candidate in Doctor of Philosophy (Communication Arts and Innovation), The Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration. Assistant Professor in School of Communication Arts, University of the Thai Chamber of Commerce; E-mail: foncommarts@gmail.com) and Yubol Benjarongkij (Ph.D. in Mass Communication, The Ohio State University, Professor and Dean in The Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration.

This research article is part of A Dissertation "COMMUNICATION OF NATIONAL SECURITY ISSUES VIA ONLINE MEDIA IN THE INFORMATION OPERATIONS FRAMING", Soralak Pongpo, The Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration with Professor Yubol Benjarongkij (Ph.D.) as Major Advisor.

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านสารสนเทศและสื่อ (Information and Media) ของโลก ส่งผลต่อการสร้างอำนาจด้านการสื่อสารและมีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิด ความเห็น ความเชื่อ ทักษะคิด และการตอบสนองของประชาชนในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างกว้างขวาง ในโลกปัจจุบันซึ่งเชื่อมโยงกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ข่าวสารกระจายตัวตามเวลาจริงและรวดเร็ว ครอบคลุมทุกมิติในสังคม รวมถึงงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์เริ่มปรากฏชัดขึ้นเรื่อย ๆ ว่าสามารถส่งผลกระทบตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับกลุ่มเพื่อน ระดับชุมชน ระดับสังคม ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับสากล เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีสื่อใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและมักจะได้รับความสนใจจากคนในสังคมอย่างคาดไม่ถึง กลายเป็นพลังขับเคลื่อนความคิด ความเชื่อ และทักษะคิด ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่ส่งผ่านจากโลกในสื่อออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกของความเป็นจริงได้อย่างน่าอัศจรรย์ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ

ปรากฏการณ์สังคมแห่งข้อมูลข่าวสารในยุคสื่อใหม่ทำให้การนำเสนอเนื้อหาที่มีผลกระทบกับความมั่นคงของชาติ โดยใช้ช่องทางการสื่อสารบนโลกออนไลน์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการปฏิบัติการข่าวสาร หรือ Information Operations (IO) ภายใต้แนวคิดสำคัญ “ข้อมูลข่าวสารคืออาวุธ” เนื่องจากการปฏิบัติการข่าวสาร เป็นกระบวนการเพื่อสร้างความเหนือกว่าของข้อมูลข่าวสาร โดยปัจจุบันมีการใช้เครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ หรือ ยูทูบ เป็นเครื่องมือในการสืบค้น โจมตี หรือแทรกแซงด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ หรือกดดันเพื่อหวังผลในทางสนับสนุนหรือทำลายฝ่ายตรงข้าม โดยการนำเสนอชุดความคิด/ความเชื่อเพื่อสร้างฐานมวลชนสนับสนุน และบ่อนทำลายความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้ามผ่านการสร้างเนื้อหา หรือ Content เรื่องอะไรก็ได้ จากใครก็ได้ขอเพียงแค่มียุทธวิธีอยู่ในมือ เพื่อส่งผ่านความคิด ความเชื่อใด ๆ ไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายของฝ่ายตนเอง ด้วยเหตุนี้เองจึง

ถือเป็นความท้าทายของภาครัฐหรือหน่วยงานราชการที่กำกับดูแลงานด้านความมั่นคงในการเรียนรู้ เข้าใจ และรู้เท่าทันโลกของการสื่อสารสมัยใหม่ที่ “ความเป็นจริง” ที่ปรากฏผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ไม่ใช่ “ข้อเท็จจริง” ทั้งหมด

งานวิจัยนี้สนใจศึกษาประเด็นดังกล่าวในช่วงการเข้ามามีการบริหารประเทศของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มาจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บุคคล/กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมใช้ช่องทางสื่อออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร/ชุดความคิด ทั้งที่ คัดค้าน/ต่อต้าน หรือ เห็นด้วย/สนับสนุน นโยบายของรัฐบาล คสช. และมีการนำการปฏิบัติการข่าวสารมาเป็นเครื่องมือหนึ่ง เพื่อโน้มน้าวใจหรือโจมตีฝ่ายตรงข้ามในลักษณะที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีความซับซ้อน ดังนั้น งานวิจัยเรื่อง **“รูปแบบการสื่อสารและแนวความคิดการปฏิบัติการข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์”** จึงมุ่งศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองภายใต้แนวความคิดการปฏิบัติการข่าวสาร (IO)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์แบบทางการของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง
2. เพื่อวิเคราะห์ประเด็นสาระหลัก (Theme) เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง
3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องความมั่นคงของชาติด้านการเมือง

คู่มือความมั่นคงแห่งชาติ (2554) ระบุไว้ว่าความมั่นคงของชาติทางการเมืองเป็นหนึ่งในประเภทของ “พลังอำนาจของชาติ” (National Power) ที่สำคัญต่อความมั่นคงของชาติเพราะเป็นที่รวมของอำนาจในการบริหารประเทศทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศชาติที่ระบบการเมืองมั่นคง รัฐบาลมีเสถียรภาพจะสามารถเผชิญและแก้ปัญหาอันเป็นภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ ความมั่นคงของชาติด้านการเมืองพิจารณาแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ (1) **ความมั่นคงของชาติด้านการเมืองในประเทศ** ข้อพิจารณาสำหรับความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อถือศรัทธาในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและให้ความสำคัญของศักดิ์ศรี วิถีชีวิต ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพบุคคล คุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ สามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองโดยปราศจากการบงการหรือการใช้กำลังบังคับ มีความเชื่อมั่น และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนร่วมมือกับรัฐบาล รวมถึงยึดมั่นและศรัทธาในสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อชีวิต ต่อสังคม และต่อการสืบทอดวัฒนธรรมไทย และ (2) **ความมั่นคงของชาติด้านการเมืองระหว่างประเทศ** ประเทศชาติก็เหมือนคนเราตรงที่อยู่โดดเดี่ยวตามลำพังไม่ได้จะต้องมีการคบหาสมาคมและต้องอยู่ร่วมกับประเทศอื่น ๆ ในโลก ประเทศใดมีประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศใกล้เคียงเป็นมิตรสนิทสนมกัน ไม่มีกรณีพิพาทพิพาทชายแดนหรือพิพาทขัดแย้งอันใดไม่ถูกคุกคามโดยประเทศที่มีแสนยานุภาพเหนือกว่า นับได้ว่ามีความมั่นคงพอสมควร แต่จะอย่างไรก็ตามแต่ละประเทศจะต้องพยายามติดต่อสัมพันธ์กับประเทศอื่นหรือกลุ่มประเทศทั้งหลายเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของตนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

นอกจากนั้น ในทัศนะของ นพรัตน์ ชื่นประดับ (2562, หน้า 41) เรื่อง “แนวคิดด้านความมั่นคงรองรับยุทธศาสตร์ชาติ” ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ระบุถึงปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันว่ามีความซับซ้อนและมีความสัมพันธ์กับเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น แนวคิดเรื่อง

ความมั่นคงจึงถูกนิยามขึ้นมาใหม่โดยสหประชาชาติ จากเดิมที่หมายถึงภัยคุกคามที่กระทบต่อความอยู่รอดของรัฐ หรือ รัฐเป็นศูนย์กลาง (State Centric) เพียงอย่างเดียว มาเป็นภัยคุกคามที่กระทบต่อประชาชนในรัฐ หรือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centric) จากคำนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความมั่นคงนอกจากจะเกี่ยวข้องกับความเป็นเอกราชของรัฐแล้วยังมีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างมาก

2. แนวคิดการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations หรือ IO)

คำว่า การปฏิบัติการข่าวสาร เรียกว่า Info Ops หรือ IO เป็นการนำเอาพันธุกิจการปฏิบัติการทางทหารหลายประการมาบูรณาการเพื่อสร้างผลกระทบต่อการคิดตัดสินใจของฝ่ายตรงข้าม หรือสร้างอิทธิพลต่อการคิด การตกลงใจจากข้อมูลข่าวสารและระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม โดย IO เป็นส่วนหนึ่งของ Information Warfare หรือ สงครามสารสนเทศ หรือบางตำราเรียกว่า สงครามข่าวสาร ซึ่งอาจเรียกว่า Cyber War หรือ Net War ในงานวิจัยนี้มุ่งค้นหาคำตอบของ “**แนวทางการปฏิบัติการข่าวสาร (IO)**” ของกลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม คือ (1) การ IO ของรัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐบุคคล/กลุ่มบุคคลที่สนับสนุน และ (2) การ IO ของบุคคล/กลุ่มบุคคล/กลุ่มเห็นต่างทางหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยผู้วิจัยอ้างอิงกรอบในการวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของ บุญรอด ศรีสมบัติ (2559, หน้า 185) ที่ระบุไว้ในหนังสือ “**10s หลากพรรณ 10 เรื่องเด่นการปฏิบัติการข่าวสาร**” ซึ่งประกอบด้วย (1) เจตนารมณ์การ IO (2) ภารกิจงาน IO (3) เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การ IO (4) กรอบเนื้อหา (Theme) รวมถึงการผลิตสาร/ข้อความ (Message) ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มบุคคลผู้รับสารผ่านการใช้ช่องทาง/เครื่องมือใดบ้าง

รวมถึงวิเคราะห์ “**การดำเนินการในการปฏิบัติการข่าวสาร**” ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ของทั้งสองฝ่าย โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1. **การปฏิบัติการเชิงรุก (Offensive Information Operations)** หมายถึง การเข้าไปใช้ประโยชน์ (ล่วงรู้ความลับ) จากข้อมูลข่าวสาร

ของฝ่ายตรงข้าม ควบคู่ไปกับการทำลายหรือลดศักยภาพ ข้อมูลข่าวสารหรือระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตรงข้าม ไม่ให้เป็นภัยอันตรายต่อฝ่ายตน และ 2. การปฏิบัติการเชิงรับ (Defensive Information Operations) หมายถึงการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของระบบข้อมูลข่าวสารของฝ่ายตนให้พ้นจากการที่ฝ่ายตรงข้ามจะเข้ามาใช้ประโยชน์ทำลาย หรือลดศักยภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร และช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ความเหนือกว่าดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจรับมือกับสถานการณ์ ภัยคุกคาม หรือความเสี่ยงได้อย่างถูกต้องและทันเวลา

นอกจากนั้น เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ถึง “รูปแบบการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของรัฐบาล คสช. และกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการข่าวสาร” ผู้วิจัยพิจารณาตามองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ 1. จุดมุ่งหมาย (END) 2. วิธีการ (WAY) ประกอบด้วย 2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target) 2.2 การกำหนดประเด็นหลัก (Theme) 2.3 การกำหนดเนื้อหาเพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย (Message) 2.4 การกำหนดโครงการ/กิจกรรม (Activity) 3. เครื่องมือที่ใช้ (MEAN) และ 4. การประเมินผลย้อนกลับ (FEEDBACK) ของการสื่อสารดังกล่าวทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง โดยกำหนดกรอบระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ พ.ล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา กระทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ถึงกำหนดวันเลือกตั้งอย่างเป็นทางการวันที่ 24 มีนาคม 2562 ประกอบด้วยเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง ได้แก่ (1) กรณีการรัฐประหาร วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 (2) ประเด็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ (3) กรณีการรณรงค์ออกเสียงประชามติ รับ-ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559 (4) นโยบายการปฏิรูปประเทศ การสร้างความ

ปรองดอง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และ (5) กรณีโรดแมปจัดการเลือกตั้ง โดยใช้แบบบันทึกการลงรหัส (Coding Sheets) เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย

โดยกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์เนื้อหา เฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏผ่านช่องทางสื่อออนไลน์แบบทางการ (Official Online Channels) ของ (1) รัฐบาล/หน่วยงานราชการ และ (2) บุคคล/กลุ่มบุคคลเห็นต่างหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านรัฐบาล คสช. โดยใช้วิธีการสืบค้น (Searching) คำสำคัญ (Key Words) ผ่านเว็บไซต์ Google

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์แบบทางการ (Official Online Channels) ของ (1) รัฐบาล (2) กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง มีรูปแบบการสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติผ่านสื่อออนไลน์ สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

1. รัฐบาล ใช้ช่องทางการสื่อสารกับสาธารณชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง โดยรัฐบาลใช้แหล่งข่าว หรือ Source ที่เป็นผู้นำสูงสุด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ รวมถึงโฆษก หรือรองโฆษก เป็นหลัก โดยผลการศึกษาภาพรวมพบว่า พ.ล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. เป็นแหล่งข่าวมากที่สุด รองลงมา คือ พ.อ.วินัย สุวารี โฆษก คสช. และพล.ท.สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โดย **ช่องทางออนไลน์แบบทางการของรัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐ (Official Online Channels)** ที่รัฐบาลใช้เป็นหลัก ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ช่องทางออนไลน์แบบทางการของรัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐ (Official Online Channels)

กรมประชาสัมพันธ์	เว็บไซต์ https://www.prd.go.th สำนักข่าว https://thainews.prd.go.th (ถูกใจ 8.9 หมื่นคน) สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท. หรือ NBT) Youtube: NewsNBT THAILAND
สำนักข่าวไทย	https://www.facebook.com/tnamcot/ (ผู้ติดตาม 2,803,146 คน) Youtube: TNAMCOT Twitter: @tnamcot (2.8 ล้าน Followers)
โทรทัศน์รัฐสภา	https://www.facebook.com/TPchannelFan (ถูกใจ 182,009 คน ติดตามเพจ 238,859 คน) Twitter: @TPchannel10 (116.6K Followers)
กองทัพบก/ กระทรวงกลาโหม	เพจปรองดองเป็นของประชาชน https://th-th.facebook.com/prongdongTH (ถูกใจ 6,100 คน ติดตามเพจ 6,383 คน) Twitter: prongdongTH และการติด hashtag #ปรองดองเป็นของประชาชน Twitter: ArmyPR Center @boworn241 (1,438 Followers) เป็นต้น

2. กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ใช้ช่องทางการสื่อสารประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง ผลการศึกษาพบว่า นายจาตุรนต์ ฉายแสง แกนนำพรรคเพื่อไทย/ นายภูมิธรรม เวชยชัย เลขาธิการพรรคเพื่อไทย รวมถึง น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีการโพสต์ผ่านช่องทางออนไลน์ส่วนตัวมากที่สุด ในส่วนของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองอื่น ๆ ที่เคลื่อนไหวผ่านช่องทางออนไลน์แบบทางการของกลุ่มตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น นายรังสิมันต์ โรม กลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน กลุ่มพลเมืองโต้กลับ เครือข่ายนักวิชาการเพื่อสิทธิพลเมือง เป็นต้น

ต้น จึงนับได้ว่าบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในฐานะผู้นำทางความคิดหรือ Influencer ของกลุ่มผู้รับสารที่คัดค้าน/ไม่เห็นด้วยกับการบริหารประเทศของรัฐบาล คสช. โดยมีการโพสต์เนื้อหาไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร มากที่สุด รองลงมาคือนโยบายการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดอง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี/ กรณีสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ/ กรณีการรณรงค์ออกเสียงประชามติรับ-ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559 ตามลำดับ ผ่านช่องทางออนไลน์แบบทางการ (Official Online Channels) ตามตารางที่

ตารางที่ 2 ช่องทางออนไลน์แบบทางการ (Official Online Channels) ของกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง

พรรคเพื่อไทย	เว็บไซต์ https://www.ptp.or.th Twitter: @PheuThaiParty (149.1K Followers) https://www.facebook.com/pheuthaiparty/ (ถูกใจ 469,214 คน ติดตามเพจ 509,462 คน)
กลุ่มพลเมือง โต้กลับ	https://www.facebook.com/Resistantcitizen/ (ถูกใจ 84,770 คน ติดตามเพจ 86,339 คน)
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	https://www.facebook.com/Y.Shinawatra/ (ถูกใจ 6,073,958 คน ติดตามเพจ 6,051,408 คน) Twitter: @PouYingluck (474.3K Followers)
นายรังสิมันต์ โรม	เว็บไซต์ https://ndmth.org Twitter: @NDMthailand (6,016 Followers)
กลุ่มขบวนการ ประชาธิปไตยใหม่	https://www.facebook.com/newdemocracymovement/ (ถูกใจ 96,886 คน ติดตามเพจ 97,718)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ประเด็น
สาระหลัก (Theme) เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ
ด้านการเมือง ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง
ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นสาระหลัก
(Theme) เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง

ที่โพสต์โดย บุคคล/กลุ่มบุคคล/กลุ่มสนับสนุนทาง
การเมืองรัฐบาล คสช. รวมถึงหน่วยงานภาครัฐต่อ
สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น 5 อันดับแรก มี
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 (1) กรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
ผลงานเด่นของรัฐบาลคืองานด้านความมั่นคง ลดความแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในสังคม ประชาชนมีความสุข เพิ่มขึ้นเพราะบ้านเมืองสงบเรียบร้อย ไม่มีความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการชุมนุม ประชาชน ไม่เครียดในการดำรงชีวิต รู้สึกปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น	16
คสช. มีความมุ่งมั่นและตั้งใจทำงานเพื่อประเทศชาติและส่วนรวม เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เห็นผลชัดเจนเป็น รูปธรรม มีการชี้แจงผลงานให้ประชาชนรับรู้เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	7
คสช. ดูแลความสงบเรียบร้อยตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ ยืนยันเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารไม่ใช้วิธีรุนแรงและไม่ ทำเกินกว่าเหตุกับกลุ่มที่แสดงออกทางการเมือง โดยใช้กฎหมายเป็นหลัก เน้นหารือทำความเข้าใจ และไม่เคยใช้ มาตรา 112 เป็นเครื่องมือจับกุมคุมขังฝ่ายเห็นต่างทางการเมือง	6

ตารางที่ 4 (2) กรณีสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
ระบุให้มีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จำนวน 250 คน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) จำนวน 150 คน แต่งตั้งโดย คสช. ทั้งหมด	1
การเชิญตัวแทนพรรคการเมืองและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ร่วมให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการฯ ไม่ขัดต่อ ประกาศของ คสช. ที่ห้ามทำกิจกรรมทางการเมือง	1
มีกระบวนการทำความเข้าใจร่างรัฐธรรมนูญกับประชาชนและภาคประชาสังคม เพื่อเชิญทุกส่วนมาร่วมแสดง ความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ	1

ตารางที่ 5 (3) กรณีการรณรงค์ออกเสียงประชามติ รับ-ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
เตรียมจัดทำประชามติเพื่อรับร่างรัฐธรรมนูญ ตามโรดแมปที่รัฐบาลวางไว้ ยืนยันจะมีการเลือกตั้งภายในปี 60	4
การลงพื้นที่ของคณะทำงานชุดต่าง ๆ ในการชี้แจงร่างรัฐธรรมนูญ รวมถึงคำถามพ่วงรัฐธรรมนูญให้กับประชาชน ถือ ว่าประชาชนตอบรับดี มีความเข้าใจมากขึ้น รัฐบาล และ คสช. พร้อมรับฟังและเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น	3
อยากให้รัฐธรรมนูญผ่านการลงประชามติ แต่ถ้าเกิดความวุ่นวาย ไปไม่ได้ก็ถือว่าจบ ยืนยันทำเพื่อประเทศ	2
มีกระบวนการทำให้ประชาชนเข้าใจผิด บิดเบือนข้อเท็จจริง ซึ่ง สนช.จะลงพื้นที่ชี้แจงกับประชาชนให้เข้าใจ	2

ตารางที่ 6 (4) กรณีนโยบายการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดอง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
นโยบายสำคัญของรัฐบาลคือการวางนโยบายขับเคลื่อนและปฏิรูปประเทศอย่างเป็นระบบ ด้วยแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้ Road Map ที่วาง Timeline ชัดเจน โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อจัดการเลือกตั้งและส่งไม้ต่อให้กับรัฐบาลชุดใหม่เข้ามาบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย	5
กรณีนักการเมือง นักวิชาการ และกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองบางกลุ่มกล่าวหาว่ารัฐบาลไร้ผลงานนั้น เพราะการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองทำได้ยากและต้องใช้เวลา ไม่อยากให้ประชาชนหลงเชื่อคำวิพากษ์วิจารณ์ที่บิดเบือน ไม่สุจริตใจ และขาดความรับผิดชอบ	4
ประชาชนสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจกระบวนการสร้างความสามัคคีปรองดองที่ภาครัฐกำลังดำเนินการ โดยเปิดตัว ‘น้องเกียวก้อย’ เป็นมาสคอตสัญลักษณ์กระบวนการสร้างความสามัคคีปรองดอง พร้อมกับแจกเอกสาร “สัญญาประชาคม สัญญาใจไทยทั้งชาติ” เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในสัญญาประชาคม	3

ตารางที่ 7 (5) กรณีโรดแมปจัดการเลือกตั้ง

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
ยืนยันจะมีการเลือกตั้งตามโรดแมปที่รัฐบาลได้วางไว้ เหตุผลที่เลื่อนออกไปหลายครั้งเพราะมีความจำเป็นทั้งสิ้น	6
กรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มเห็นต่างและเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงพรรคการเมืองที่กดดันรัฐบาลให้เร่งจัดการเลือกตั้ง	3
ประเด็นเรื่องการสืบทอดอำนาจ	2

สำหรับ ประเด็นสาระหลัก (Theme) เนื้อหา บุคคล/กลุ่มบุคคลเห็นต่างหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง
เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง โปสเตอร์โดย มากที่สุด 5 อันดับแรก มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 (1) กรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ คุกคามกลุ่มผู้เห็นต่างทางการเมือง ขอให้ คสช. ระวังคำสั่งและประกาศที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทางวิชาการ การจับกุมนักศึกษาและนักกิจกรรมต่อต้านรัฐประหาร เพราะถือเป็นสัญญาณเตือนว่าระบอบทหารที่ปกครองประเทศ ยังคงไม่ยอมให้มีการแสดงความเห็นต่างโดยสงบ และเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักศึกษาที่ถูกจับกุมจากการแสดงออกทางการเมือง เพราะเป็นสิทธิของประชาชน ซึ่งการจับกุมลักษณะนี้เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน	15
ไม่ยอมรับการรัฐประหาร โดยมองว่าการรัฐประหารเป็นการแก้ไขปัญหาระยะสั้นที่จะทำให้ลายสังคมประชาธิปไตยในระยะยาว เรียกร้องให้มีการคืนอำนาจให้อิปไตโยกลับคืนสู่ประชาชนโดยเร็ว เพราะหากไม่นำกองทัพออกจากการเมือง การเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยย่อมไม่สามารถบรรลุได้เลย	12
การรัฐประหารครั้งนี้ อำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ที่คน ๆ เดียว โดยอำนาจเผด็จการได้รับการยกเว้นจากการตรวจสอบ คณะรัฐประหารอยู่ในสภาวะลอยนวลจากการกระทำความผิดทั้งปวง การออกกฎหมาย/คำสั่งต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้อำนาจตาม ม.44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว ทำให้ระบบบริหารและการตัดสินใจขึ้นกับหัวหน้า คสช. ผู้เดียวทำให้ประเทศไทยกลายเป็นรัฐเผด็จการทหาร	9

ตารางที่ 9 (2) กรณีสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
กลไกที่รัฐบาล คสช. วางไว้เพื่อ “การสืบทอดอำนาจ” เช่น การเปิดช่องให้เกิด “นายกฯ คนนอก” รวมถึงที่มาของ ส.ว. 250 คนที่มาจากการแต่งตั้งของ คสช. และมี 6 ที่นั่งถูกล็อกไว้ให้ ผบ.เหล่าทัพ ซึ่งจะเข้าไปมีส่วนในการเลือกนายกฯ ในช่วง 5 ปีแรก การใช้ระบบการเลือกตั้งแบบ “จัดสรรปันส่วนผสม” ที่จะทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ และเกิดรัฐบาลผสมที่ไร้เสถียรภาพ เพราะพรรคที่ได้ ส.ส.มากที่สุดอาจไม่ได้จัดตั้งรัฐบาล รวมถึงการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศ	11
มีผลประโยชน์ทับซ้อน ตอบสนองผลประโยชน์ของคนชั้นนำและผู้มีอำนาจ มีการสร้างกติกาเงื่อนไขและกฎหมาย เพื่อให้พรรคการเมืองหรือประชาชนอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายทหาร เพื่อให้ประเทศอยู่ในภาวะที่ควบคุมได้ การเมืองจะอยู่ในความควบคุมของผู้มีอำนาจต่อไป	7
การใช้อำนาจตามกฎหมายหลายฉบับสกัดกั้น ไม่ให้ฝ่ายเห็นต่างนำเสนอข้อมูลโต้แย้งเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ รวมถึงกระบวนการรับฟังข้อเสนอนี้จากประชาชน รวมถึงข้อกังขาจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมแทบจะไม่เกิดขึ้นเลยในช่วงของการร่างรัฐธรรมนูญ	5

ตารางที่ 10 (3) กรณีการรณรงค์ออกเสียงประชามติ รับ-ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2559

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
การนำกฎหมาย พ.ร.บ.ประชามติ มาใช้ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของผู้เห็นต่าง และไม่เห็นด้วยกับประกาศของ กกต. ที่ห้ามไม่ให้ประชาชนทำกิจกรรมใด ๆ ที่แสดงเจตนาไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ	4
การกำหนดบทลงโทษในบางมาตราของ พ.ร.บ.การออกเสียงประชามติฯ เช่น กรณีมีพฤติกรรมต่อต้านการทำประชามติ มีโอกาสทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองมากยิ่งขึ้น	3
การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ คือกลไกทางกฎหมายที่ คสช. ทำเพื่อวางเครือข่ายอำนาจตัวเอง เพราะเหตุนี้ คสช.จึงคาดหวังไว้สูงเพื่อให้ร่าง รธน.ฉบับนี้ผ่านเพื่อต้องการสร้างหลักประกันว่า ในช่วงระยะ 5 ปี 10 ปี จะเป็นผู้ควบคุมทิศทางความเป็นไปของสังคมไทยให้ได้	2

ตารางที่ 11 (4) กรณียุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดอง และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
ความล้มเหลวของ คสช. ในการปฏิรูปประเทศและการสร้างความปรองดองที่ไม่เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐบาลควรใช้กลไกหรือเวทีสาธารณะดึงพลังหรือกระแสปฏิรูปต่อสังคมและประชาชนมาเป็นแนวร่วมให้มากขึ้น ไม่ใช่คอยตั้งแง่หรือหวาดระแวง เพราะหัวใจสำคัญในการปฏิรูปคือต้องให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในกติกาที่เป็นสากล	11
ไม่มีการศึกษาต้นเหตุความขัดแย้ง ไม่มีการพิจารณาข้อเสนอในอดีต ไม่มีการพูดจาหรือกับผู้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งหรือผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ ทำให้กระบวนการปรึกษาหารือไม่เปิดกว้าง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหลายชุด เช่น สภาปฏิรูปแห่งชาติ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) แต่กลับไม่มีผลงานในเชิงประจักษ์ เป็นเพียงพิธีกรรมที่ไม่สามารถคาดหวังอะไรได้ ปัญหาการทำงานของรัฐบาล คสช. เกิดจากระบบวิธีคิด ขั้นตอน กลไก และวัฒนธรรมการทำงานแบบข้าราชการมากเกินไป	9
ปมความขัดแย้งแตกแยกยังคงอยู่ในสังคมไทย แต่ถูกกดทับด้วยอำนาจพิเศษของ คสช. เมื่อสถานการณ์เหมาะสม ปมเหล่านี้ก็จะกลับมาอีก ขอเรียกร้องให้ คสช. คืนสิทธิ อิสรภาพ และเสรีภาพ รวมทั้งแก้ไขความขัดแย้ง แทนการคืนความสุขบนความอึดอัดด้วยการกดไว้	8

ตารางที่ 12 (5) กรณีโรคแม่ปัดการเลือกตั้ง

ประเด็นสาระหลัก (Theme)	จำนวน (ครั้ง)
การลงพื้นที่ ครอบคลุมคือการย้อนรอยกิจกรรมทางการเมืองด้วยการแจกจ่ายเมล็ดเงินในพื้นที่ การดูตักการเมืองเพื่อหวังชนะเลือกตั้งและสืบทอดอำนาจ ซึ่งไม่ต่างจากการเมืองในอดีตที่เคยปฏิบัติกันมา ทำให้หลายฝ่ายมองว่าเป็นท่าทีที่บ่งบอกว่าทหารต้องการคงอำนาจไว้ แม้จะมีการเลือกตั้งใหม่แล้วก็ตาม	9
ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐเร่งแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองก่อนเลือกตั้ง และให้รัฐบาลจัดการเลือกตั้งโดยเร็วเพื่อคืนประชาธิปไตยให้กับประชาชน	6
การที่รัฐบาลยังไม่ระบุวันเลือกตั้งที่ชัดเจน ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตถึงเหตุผลการขยายโรคแม่ปัดเลือกตั้งเพื่อประกันความมั่นใจว่าการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ มี ครม. ชุดใหม่ มีนายกฯ คนใหม่ (หรือคนเก่า) นั้นเอง	5

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์

จากผลการศึกษาประเด็นสาระหลัก (Theme) เนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ในประเด็นเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อ

สรุปภาพรวมรูปแบบการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง ได้ดังนี้

3.1 แนวทางการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของ
รัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง โดยอ้างอิงจากกรอบการวิเคราะห์แนวทางการ IO ของ บุญรอด ศรีสมบัติ (2559, หน้า 185) ที่ประกอบด้วย 1) เจตนารมณ์การ IO 2) การปฏิบัติงาน IO 3) เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การ IO 4) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 13 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการข่าวสาร

รัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐ/บุคคล/ กลุ่มบุคคลที่สนับสนุน	บุคคล/กลุ่มบุคคลเห็นต่างหรือเคลื่อนไหว ทางการเมือง
เจตนาธรรมการ IO: ยอมรับรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร ภารกิจงาน IO: สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่ารัฐบาลยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนและของชาติเป็นที่ตั้ง เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การ IO: เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ ยอมรับ และเชื่อมั่นในการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาล	เจตนาธรรมการ IO: ไม่ยอมรับการรัฐประหาร ภารกิจงาน IO: ยืนยันจะยอมรับอำนาจของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเท่านั้น เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การ IO: - เรียกร้องให้คณะผู้ทำการรัฐประหารคืนอำนาจให้แก่ประชาชนโดยเร็วที่สุด - ยุติการปราบปรามการแสดงออกอย่างสงบของผู้ที่เห็นต่าง ให้ปฏิบัติต่อการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบของประชาชน - ยกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษ เช่น มาตรา 44 - ตอกย้ำให้เห็นถึงความแตกแยกที่ยังดำรงอยู่

3.2 รูปแบบการสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ
ความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของ
รัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองภายใต้แนวคิดการ
ปฏิบัติการข่าวสาร โดยผู้วิจัยพิจารณาตามองค์ประกอบ
ต่าง ๆ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมาย (END) 2) วิธีการ (WAY)
ประกอบด้วย 2.1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target) 2.2)
การกำหนดประเด็นหลัก (Theme) 2.3) การกำหนดเนื้อหา
เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย (Message) 2.4) การกำหนด
โครงการ/กิจกรรม (Activity) 3. เครื่องมือที่ใช้ (MEAN) และ
4. การประเมินผลย้อนกลับ (FEEDBACK) สรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (END)

ผลการศึกษาพบว่า ทั้งรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองต่างมีจุดมุ่งหมาย (END) ในการสื่อสารเนื้อหา
นโยบาย/อุดมการณ์ทางการเมือง/แนวคิด/ทัศนคติ **ที่**
แตกต่างกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้เกิดผลกระทบหรือ
สร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายตนเอง โดย
รัฐบาล มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ ยอมรับ
และเชื่อมั่นในการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาล ในขณะที่
กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ไม่ยอมรับการรัฐประหารและ
เรียกร้องให้รัฐบาล คสช. คืนอำนาจให้แก่ประชาชนโดยเร็ว

ที่สุด โดยยืนยันจะยอมรับอำนาจของรัฐบาลที่มาจากการ
เลือกตั้งของประชาชนเท่านั้น

2. วิธีการ (WAY)

2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target)

ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารเนื้อหาที่
เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง **แตกต่างกัน**
โดยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตจากผลการศึกษาพบว่า **รัฐบาล** ให้ความสำคัญกับการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับ
ประชาชน น้อยกว่า กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง สังเกตได้จาก
จำนวนการโพสต์ประเด็นเรื่องต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ของ
รัฐบาล ไม่ว่าจะเป็น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ มีจำนวน
น้อยกว่า กลุ่มเห็นต่างหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง
อย่างชัดเจน โดยรัฐบาลยังคงมุ่งเน้นไปที่การแถลงข่าวหรือ
แถลงผลการดำเนินนโยบายด้านต่าง ๆ ผ่านรายการ
โทรทัศน์เป็นหลัก ในขณะที่ **กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง** มี
การวางแผนการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสารคมออนไลน์ทุก
ช่องทางอย่างเป็นระบบ และโยงใยเชื่อมต่อกันในลักษณะ
การสร้างเครือข่ายผู้ติดตามกลุ่มผู้นำทางความคิด หรือ
Influencer อย่างชัดเจน สังเกตได้จากจำนวนผู้ติดตาม

(Follower) และการติดตาม (Following) ที่มีรูปแบบคล้าย ๆ กัน

2.2 การกำหนดประเด็นหลัก (Theme)

รัฐบาล กำหนดประเด็นสาระหลัก (Theme) คือ ผลงานเด่นด้านความมั่นคง ลดความแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในสังคม ประชาชนมีความสุขเพิ่มขึ้นเพราะบ้านเมืองสงบเรียบร้อย ไม่มีความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการชุมนุม ประชาชนไม่เครียดในการดำรงชีวิต รู้สึกปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น ในขณะที่ **กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง** กำหนดประเด็นสาระหลัก (Theme) ในการมุ่งโจมตีรัฐบาลมากที่สุดคือการที่ คสช. ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ คุกคามกลุ่มผู้เห็นต่างทางการเมือง ตัวอย่างเช่น

รัฐบาล

นายกฯ ยืนคุณโซเซียล ไม่เกี่ยวข้องกับเกลเกลเวย์ #SpringNews @SpringNews_TV

2.4 กำหนดโครงการ/กิจกรรม (Activity)

การกำหนดโครงการ/กิจกรรม หรือ Activity ของ รัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ตัวอย่างเช่น

รัฐบาล มีการใช้มาสคอต (Mascot) “น้องเกี่ยวก้อย” เป็นสัญลักษณ์การปรองดองเพื่อสร้างสำนึกที่ดีแก่ประชาชน รวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทางทวิตเตอร์ ด้วยการติดแฮชแท็ก #ปรองดองเป็นของประชาชน และเฟซบุ๊ก <https://www.facebook.com/prongdongTH/> เป็นต้น

กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง มีการจัดแคมเปญรณรงค์ร่วมลงชื่อคัดค้าน พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ผ่าน <https://www.change.org/> รวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทาง

การจับกุมนักศึกษาและนักกิจกรรมต่อต้านรัฐประหาร รวมถึงการเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักศึกษาที่ถูกจับกุมจากการแสดงออกทางการเมือง เพราะเป็นสิทธิของประชาชนซึ่งการจับกุมลักษณะนี้เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2.3 กำหนดสิ่งที่สื่อถึงกลุ่มเป้าหมาย (Message)

การกำหนดสิ่งที่สื่อถึงกลุ่มเป้าหมาย หรือ Message ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ ที่มีความโดดเด่นและสื่อความหมายหรือเล่าเรื่องได้อย่างสั้น กระชับ ชัดเจน แต่บอกเล่าเรื่องราวได้อย่างครบถ้วนตรงประเด็นมากที่สุดคือ การสื่อสารด้วย Infographic หรือ ภาพ Graphic ผ่านช่องทางทวิตเตอร์

กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง

#ชิงเกลเกลเวย์ #สนช. #คสช. #เผด็จการ

#ThailandSingleGateway #OpSingleGateway

ทวิตเตอร์ ด้วยการติดแฮชแท็ก #คัดค้าน พ.ร.บ.คอมฯ #OpSingleGateway และปฏิบัติการกด F5 โจมตีเว็บไซต์หน่วยงานราชการ (กลุ่ม F5 Cyber Army, facebook.com/anon.thailand, 23 ต.ค.58) รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อแสดงจุดยืนคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยกับการดำเนินนโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล คสช. ผ่าน Platforms ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น

3. เครื่องมือที่ใช้ (MEAN)

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์การปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของ รัฐบาล ผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง พบว่าส่วนใหญ่ทำที่ของรัฐบาลมักจะใช้ “การปฏิบัติการเชิงรับ” โดย

รัฐบาลให้ความสำคัญกับระบบการบังคับบัญชาหรือสั่งการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามอำนาจหน้าที่หรือสายการบังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดจากการปฏิบัติการแทรกแซงกันเอง โดยเครื่องมือสำคัญที่สุดของรัฐบาลคือการใช้แหล่งข่าว หรือ Source ที่เป็นผู้นำสูงสุดของรัฐบาล รวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ และโฆษณา หรือรณรงค์โฆษณา ในการทำหน้าที่สื่อสารกับสาธารณชนเป็นหลัก

ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเห็นต่างทางการเมืองใช้ “การปฏิบัติการเชิงรุก” อย่างชัดเจน โดยมีการนำเสนอหรือเผยแพร่ชุดความคิดที่เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านนโยบาย/การดำเนินงานของรัฐบาล คสช. ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยพยายามเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการประมาณสถานการณ์ของฝ่ายรัฐบาล เครื่องมือสำคัญคือ “การใช้บุคคลสำคัญ หรือ Key Persons” เช่น นายจาตุรนต์ ฉายแสง แกนนำพรรคเพื่อไทย/ นายภูมิธรรม เวชยชัย เลขาธิการพรรคเพื่อไทย/ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมถึงกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองอื่น ๆ เช่น นายรังสิมันต์ โรม กลุ่มขบวนการประชาธิปไตยใหม่ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน กลุ่มพลเมืองโต้กลับ เครือข่ายนักวิชาการเพื่อสิทธิพลเมือง เป็นต้น

4. การประเมินผลย้อนกลับ (FEED BACK)

4.1 การวัดผลการปฏิบัติ (Measures of Performance: MoPs) ในเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเห็นต่างหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองใช้ช่องทางการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงจุดยืนทางการเมืองอยู่บนโลกออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย ซึ่งมีจำนวนผู้ติดตามหรือถูกใจเป็นจำนวน มากกว่า ช่องทางออนไลน์และจำนวนการโพสต์ของรัฐบาล ดังนั้นการโพสต์ข้อความหรือกิจกรรมการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงการคัดค้าน/ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล คสช. ย่อมมีจำนวนคนที่เห็นโพสต์ดังกล่าวเป็นจำนวนมากตามไปด้วย ส่งผลให้การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างง่ายดายนรวดเร็ว และเป็นวงกว้าง เช่น

- เฟซบุ๊กของกลุ่มธรรมศาสตร์เสรีเพื่อประชาธิปไตย หรือ LLTD มีจำนวนผู้ถูกใจ 107,854 คน ผู้ติดตาม 107,292 คน และช่องทางทวิตเตอร์ Twitter@LLTD_TU มีผู้ติดตามจำนวน 13.7K Followers

- เฟซบุ๊กของกลุ่มเยาวชนเพื่อสังคมนิยมประชาธิปไตย หรือ YPD มีจำนวนผู้ถูกใจ 2,166 คน ผู้ติดตาม 2,332 คน และกลุ่มคนอยากเลือกตั้ง มีการติดแฮชแท็ก #กลุ่มคนอยากเลือกตั้ง เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน

4.2 การวัดประสิทธิผล (Measures of Effectiveness: MoEs) ในเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าในเชิงปริมาณรัฐบาลจะแสดงผลน้อยกว่า แต่หากพิจารณาการวัดประสิทธิผลในเชิงคุณภาพ หากวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ในเชิงรูปธรรมจากการดำเนินงานของรัฐบาล คสช. ในมิติที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงระยะเวลาการบริหารราชการของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม้ว่าจะมีกระแสคัดค้าน/ไม่เห็นด้วยจากกลุ่มเห็นต่างหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่องในฐานะพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่พยายามเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งรัฐบาลเองก็ต้องต้องยอมรับและเปิดใจกว้างในการรับฟังเสียงสะท้อนที่แตกต่างจากบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เห็นต่างจากตน แต่อย่างไรก็ตาม บทสรุปสุดท้ายภายใต้การบริหารประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลก็ได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนด้วยการจัดให้มีการจัดการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการและคืนอำนาจอธิปไตยกลับคืนสู่ประชาชนในที่สุด

จากผลการศึกษาตามที่ได้กล่าวข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์แบบทางการของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง

รัฐบาล ใช้แหล่งข่าว หรือ Source คือ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ในการสื่อสารกับสาธารณชน รวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ รวมถึงโฆษณา หรือรณรงค์โฆษณา ผ่านช่องทางออนไลน์แบบทางการของรัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐ (Official Online

Channels) เป็นหลัก ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ใช้วิธีการโพสต์ผ่านช่องทางออนไลน์ส่วนตัวและช่องทางออนไลน์แบบทางการของกลุ่มตนเองมากที่สุด ในฐานะผู้นำทางความคิดหรือ Influencer ของกลุ่มผู้รับสารที่คัดค้าน/ไม่เห็นด้วยกับการบริหารประเทศของรัฐบาล คสช.

2. ประเด็นสาระหลัก (Theme) เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง

ประเด็นสาระหลักเนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมือง ที่รัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมืองให้ความสำคัญมากที่สุดคือกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 โดย รัฐบาล เน้นประเด็นผลงานเด่นด้านความมั่นคง ลดความแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในสังคม ประชาชนมีความสุขเพราะบ้านเมืองสงบเรียบร้อย ไม่มีความขัดแย้งทางการเมือง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการชุมนุม ประชาชนไม่เครียดในการดำรงชีวิต รู้สึกปลอดภัยมากขึ้น ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง เน้นประเด็นการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ คุกคามกลุ่ม ผู้เห็นต่างทางการเมืองโดยมองว่าเป็นสัญญาณเตือนว่ายังคงไม่ยอมให้มีการแสดงความเห็นต่างโดยสงบ และเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักศึกษาที่ถูกจับกุมจากการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

3. รูปแบบการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ของรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ผ่านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านสื่อออนไลน์

3.1 จุดมุ่งหมาย (END) รัฐบาล มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ ยอมรับ และเชื่อมั่นในการเข้ามาบริหารประเทศของรัฐบาล ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง เรียกร้องให้รัฐบาล คสช. คืนอำนาจให้แก่ประชาชนโดยเร็วที่สุด โดยจะยอมรับอำนาจของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเท่านั้น

3.2 วิธีการ (WAY) รัฐบาล มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target) และให้ความสำคัญกับการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการสื่อสารกับประชาชน น้อยกว่า กลุ่มเห็นต่างทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด โดยรัฐบาลยังคงมุ่งเน้นการแถลงผลการดำเนินงานนโยบายต่าง ๆ ผ่านรายการโทรทัศน์เป็นหลัก ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง มี

การวางแผนการใช้สื่อออนไลน์อย่างเป็นระบบ และโยยใยเชื่อมต่อถึงกันในลักษณะการสร้างเครือข่ายผู้ติดตามกลุ่มผู้นำทางความคิด หรือ Influencer อย่างชัดเจน รวมถึงการจัดแคมเปญรณรงค์ต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์และจัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ (MEAN) รัฐบาล ทำที่ส่วนใหญ่ มักจะใช้ “การปฏิบัติการเชิงรับ” โดยให้ความสำคัญกับระบบการบังคับบัญชาหรือสั่งการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามอำนาจหน้าที่หรือสายการบังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดจากการปฏิบัติการแทรกแซงกันเอง เครื่องมือสำคัญที่สุดของรัฐบาลคือการใช้แหล่งข่าว หรือ Source ที่เป็นผู้นำสูงสุดของรัฐบาลในการทำหน้าที่สื่อสารกับสาธารณชน ในขณะที่ กลุ่มเห็นต่างทางการเมือง ใช้ “การปฏิบัติการเชิงรุก” อย่างชัดเจนโดยพยายามเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการประมาณสถานการณ์ของฝ่ายรัฐบาล เครื่องมือสำคัญคือการใช้บุคคลสำคัญ หรือ Key Persons

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งจากรัฐบาล คสช./หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงบุคคล/กลุ่มบุคคลเห็นต่างหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่ใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสะท้อนชุดความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของตนอย่างชัดเจน โดยในแต่ละช่องทางมีจำนวนผู้ติดตาม (Followers) และถูกใจ (Like) เป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับ แนวคิดของสื่อใหม่ที่มีลักษณะเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มโดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบการสร้างและขยายเครือข่าย (Network Externalities) กล่าวคือยังมีคนเข้าร่วมใช้แพลตฟอร์มนั้น ๆ มากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ผู้ใช้งานคนอื่น ๆ อยากจะเข้าร่วมมากเท่านั้น ซึ่งหากเราไม่เข้าไปอยู่ในเครือข่ายดังกล่าวก็จะทำให้หลุดวงโคจรการสื่อสารนี้ไป ดังที่ พิจิตรา สีคาโมโต้ (2561, หน้า 140-141) ระบุถึงผลกระทบจากอันตรายในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีระบบกลไกและโครงสร้างการคัดกรองข้อมูลข่าวสารด้วยสมองกลคอมพิวเตอร์ (Algorithm) ในการคัด

สรคนใกล้ชิดที่คิดเหมือนกับเรา ชอบเหมือนกับเรา ซึ่งหมายความว่าเนื้อหาหรือข้อมูลบนหน้าจอของผู้รับสาร จะขึ้นกับการเลือกของสมองกลคอมพิวเตอร์ที่เข้าใจและจิตความต้องการของผู้ใช้งาน ทำให้เกิดการรับข้อมูลเฉพาะในสิ่งที่เจ้าตัวต้องการจะเห็น ส่งผลให้ผู้รับสารรับข่าวสารเพียงด้านเดียว โดยจะจำกัด ลดทอน รวมถึงปฏิเสธการเข้าถึงข้อมูลที่เห็นต่าง และตัดทอนเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างหรืออยู่ข้างฝั่งตรงข้ามประเด็นนี้เอง **สอดคล้องกับ** ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้านการเมืองในช่วงรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ที่นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ พบประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไป สื่อสารความคิด/ทัศนคติ/อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ผ่านการส่งข้อความสั้น ๆ เช่น คอมเมนต์หรือทวีตผ่านทวีตเตอร์ หรือติดแฮชแท็ก ในประเด็นที่ตนเองสนใจ โดยอยู่บนพื้นฐานจากการเสพข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากช่องทางสื่อออนไลน์ที่ตนเองชื่นชอบหรือจากผู้นำทางความคิด (Influencer) ที่ตนเองชื่นชอบและศรัทธา ซึ่งเป็นความสับสนเสี่ยงที่ผู้รับสารหรือประชาชนทั่วไปจะตกเป็นเหยื่อของการปลูกฝังความคิด ความเชื่อไปในทางใดทางหนึ่งโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

มุมมองด้านความมั่นคง

พ.อ.รศ.ดร.เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ ประธานกรรมการ กองบัญชาการกองทัพไทย และกรรมการกำหนดและจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ ภายใต้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ระบุไว้ในบทความเรื่อง “ภัยคุกคามสารสนเทศต่อความมั่นคงของชาติ” ว่าพลังอำนาจของการสื่อสารสมัยใหม่ (New Media Power) ที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารในทุกมิติ ทั้งความเร็ว ความลึก ความหลากหลาย นำไปสู่การรับรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด และในอนาคตจะมีกลุ่มคนที่เป็นปัญญาชนยุคใหม่ที่ใช้ชีวิตในชุมชนออนไลน์ สามารถใช้อำนาจทางสังคมเครือข่าย (Network Society) ปลูกฝังความเชื่อทางการเมืองที่ผิด ๆ ให้กับกลุ่มสมาชิก หรืออาจทำการปลุกระดมให้ต่อต้านอำนาจรัฐได้ **สอดคล้องกับ** ผลการวิเคราะห์เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจว่าประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลและกลุ่มเห็นต่างทาง

การเมืองอันมีผลสืบเนื่องมาจากจุดเริ่มต้นในการเข้ามาบริหารประเทศของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชาด้วยการรัฐประหารและอยู่ในอำนาจการบริหารประเทศนานเกือบ 5 ปี โดยมีความพยายามขุดคุ้ยข้อเท็จจริงหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น การใช้กฎหมายพิเศษ เช่น มาตรา 44 เป็นเครื่องมือของรัฐบาล คสช. ในการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้เคลื่อนไหวทางการเมืองที่เห็นต่างกับรัฐบาล โดยรัฐบาลมักจะทำให้เหตุผลว่าเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ซึ่งในมุมมองความคิดเห็นของกลุ่มเห็นต่างทางการเมือง กลับมองว่ารัฐบาลกำลังปิดกั้นสิทธิเสรีภาพการแสดงออกตามแนวทางประชาธิปไตย โดยเฉพาะการจับกุมหรือดำเนินคดีกับผู้เห็นต่างหรือคัดค้านรัฐบาล รวมถึงกรณีการเรียกตัวเข้าค่ายทหารเพื่อปรับทัศนคติ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้เอง การวางยุทธศาสตร์ด้านสื่อ (Media Strategy) รวมถึงการปรับตัวเพื่อเสริมสร้างศักยภาพขีดความสามารถในมิติไซเบอร์ (Cyberspace) และการวางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของการปฏิบัติการข่าวสารให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล เพราะในอนาคตต่อจากนี้การปฏิบัติการข่าวสารจะมีความซับซ้อนและเป็นกระบวนการการปฏิบัติการในทางลับที่มีความแนบเนียนมากยิ่งขึ้นจากการพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ

บทสรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) เพื่อต่อสู้กันทางความคิด ความเชื่อใด ๆ ผ่านการสร้างเนื้อหาทั้งที่มีเนื้อหาเชิงบวกเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายตนเองหรือเนื้อหาเชิงลบเพื่อมุ่งทำลายความน่าเชื่อถือหรือโจมตีฝ่ายตรงข้ามไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย ถือเป็นความท้าทายของภาครัฐหรือหน่วยงานราชการในการเรียนรู้ เข้าใจ และรู้เท่าทันโลกของการสื่อสารสมัยใหม่ที่มีการใช้สื่อออนไลน์ในฐานะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปฏิบัติการข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานภาครัฐในฐานะที่กำกับดูแลงานด้านความมั่นคงโดยตรง ควรต้องมีการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่แผ่ตัวมากับ

เทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การปรับโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีความอ่อนไหว สร้างเสริมคุณสมบัติบุคลากรของรัฐให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยเฉพาะการปรับวิธีคิด วิธีทำงาน และทัศนคติในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อใหม่ รวมถึงการตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ของกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม เช่น กลุ่มออนไลน์แบบไม่เป็นทางการ หรือกลุ่มที่ไม่สามารถระบุแหล่งที่มาหรือตัวตนได้ ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานแบบเครือข่ายที่มีผู้ติดตาม (Followers) จำนวนมากกว่ากลุ่มออนไลน์แบบทางการและในหลายกรณีสามารถสร้างแรงกระเพื่อมในสังคมได้อย่างคาดไม่ถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปนั้น เนื่องจากปัจจุบันนิยามการแบ่งประเภทความมั่นคงของชาติเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาในมุมมองหรือประเด็นความมั่นคงด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมได้ ในส่วนของการวิเคราะห์ภายใต้กรอบการปฏิบัติการข่าวสาร หรือ IO ผู้วิจัยวิเคราะห์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารด้านนิเทศศาสตร์เป็นหลัก ซึ่งงาน IO เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมีความลึกซึ้งในหลายมิติ ดังนั้น หากผู้ที่สนใจศึกษาประเด็นการ IO สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้อีกอย่างกว้างขวาง เช่น การศึกษาเครื่องมือการ IO ของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่ใช้ช่องทางออนไลน์แบบไม่เป็นทางการ (Un-Official Online Channels) เพื่อให้ได้มุมมองที่แตกต่างออกไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2557). *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 11-15. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ความมั่นคงแห่งชาติ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2562). วันที่เข้าถึงข้อมูล 1 มิถุนายน 2562 แหล่งที่มา http://www.cma.ac.th/msdept/e_bookmsd2012/strategym4010/.../lesson4
- ความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2562). วันที่เข้าถึงข้อมูล 1 มิถุนายน 2562 แหล่งที่มา http://www.sscthailand.org/index.php?option=com_docman...en
- นพนันต์ ชันประดับ.พลตรี. (2562). *แนวคิดด้านความมั่นคงรองรับยุทธศาสตร์ชาติ*. หนังสือในโอกาสวันครบรอบวันสถาปนากองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.).
- บุญรอด ศรีสมบัติ. พันเอก. (2555). *สื่อสังคมออนไลน์: ภัยคุกคามด้านความมั่นคง*. เอกสารหลักสูตรการพัฒนางานความรู้การก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
- บุญรอด ศรีสมบัติ. พันเอก. (2560). *IO Advanced*. หลักสูตรการพัฒนางานความรู้การก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
- พิกุล จันทวิญญูสุทธิ. (2561). *การศึกษาวิธีการตรวจสอบข่าวปลอมของกองบรรณาธิการข่าวออนไลน์*. รายงานเอกสารเฉพาะบุคคล หลักสูตรผู้บริหารการสื่อสารมวลชนระดับสูงด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์. สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย.
- พิจิตร สาคูมโด้. (2561). *สื่อไทยในวิกฤตการณ์เมืองเปลี่ยนผ่าน เทคโนโลยีปั่นป่วน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
- พีระ จิรโสภณ. (2557). *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร* หน่วยที่ 11-15. ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2554). *คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ*. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ประจำปีการศึกษา 2553-2554.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2553). จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 78: ปฏิบัติการข่าวสาร *Information Operations*. จัดพิมพ์โดยสถาบัน
การข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.

เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. พันเอก. (2554). *การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation)*. วันที่เข้าถึงข้อมูล 13 เมษายน 2562.
แหล่งที่มา <http://www.vcharkam.com/varticle/42857>